

STRUKTURUDVIKLINGEN I DANSK GRISEPRODUKTION 2023

Michael Groes Christiansen

SEGES Innovation P/S

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Hovedkonklusion

Der var 2.290 grisebedrifter primo 2023 mod 2.336 primo 2022. Slagtegrisebedrifter faldt med 6 % og integrerede bedrifter faldt med 2 %, mens sobedrifter steg med 8 %.

Sammendrag

Antallet af grisebedrifter faldt i løbet af 2022, så der primo 2023 var 2.290 mod 2.336 primo året før, svarende til et fald på 2 %. Antal CVR-numre, som var rene slagtegrisebedrifter faldt med 6 %, CVR-numre med søer faldt 2 % for integrerede bedrifter, mens sobedrifter steg med 8 %.

Antallet af bedrifter i Danmark forventes fortsat at falde frem mod 2032, hvor der forventes ca. 1.270 grisebedrifter i Danmark. Over den kommende ti-årige periode forventes der altså at forsvinde ca. 1.000 grisebedrifter.

Ejerstrukturen i dansk griseproduktion er yderligere analyseret ved at inddrage analyser fra Danmarks Statistik (DST). DST kan via ekstra samkøringer af data samle flere CVR-numre i et samlet CVR-nummer. I 2022 var der 1.684 grisebedrifter ifølge DST eller ca. 600 færre end der er CVR-brugere fundet i CHR-registeret med grise. I 2022 var fordelingen på ejerstrukturen 16 %, 11 % og 73 % på henholdsvis selskaber, interessentselskaber (I/S) og enkeltmandsvirksomheder. Faldet i antal ejere/bedrifter i 2022 var på 12,6 % i forhold til året før. DST-tal viser altså en kraftigere reduktion i antal grisebedrifter i 2022 end CVR-metoden fra CHR-registret.

Procentandelen af totalslagtninger i Danmark, der stammer fra de rene slagtegrisebedrifter, var i 2022 59,2 %, hvilket var en lille stigning i forhold til det forrige års andel. Rene slagtegrisebedrifters andel af totalslagtninger var 55,7 % tilbage i 2009. Besætninger defineret som integrerede bedrifter havde 37,5 % af årets slagtninger i Danmark. I gennemsnit har de integrerede bedrifter ca. 44 % af mulig fuldlinje-produktion af slagtegrise i 2022, dvs. frasalg af ca. 56 % af den mulige slagtegriseproduktion med egne grise. De specialiserede sobedrifter uden nævneværdig slagtegriseproduktion har ca. 52 % af landets søer primo 2023, mod 49 % primo 2022.

Produktionen i Danmark foregår stadig på mange mindre lokaliteter. Dette er mest udpræget for slagtegriseproduktionen. Der er større stordriftsfordele ved mange søer på én lokalitet, og det ses også af tallene.

Baggrund

Siden 1982 er faldet i antal bedrifter med grise markant, og der er ikke umiddelbart tegn på, at udviklingen mindskes, standser eller vender. Udviklingen betyder primært færre, større og mere specialiserede grisebedrifter. På langt sigt koncentrerer produktionen på få store bedrifter. Diverse statistikker følger udviklingen i antal grisebedrifter, men en bedrift kan bestå af flere lokaliteter med grise. Udviklingen på lokalitetsniveau er også interessant at følge, fordi den kan give et hint om fremtidens griseproduktion i Danmark med hensyn til antal lokaliteter pr. bedrift og størrelsen af disse.

Baggrunden for dette notat er således også at lave et opslagsværk, som følger udviklingen på lokalitetsniveau.

En udvikling mod en større årlig produktion på lokalitetsniveau er oftest nødvendig for at sænke produktionsomkostningerne. Store lokaliteter med grise medfører større omkostningseffektivitet, bedre udnyttelse af teknologi og større innovationskraft. I sidste ende kan de være nødvendige, for at producenterne kan bevare deres konkurrenceevne og have en tilfredsstillende indtjening.

Udfordringerne med større lokaliteter er øgede miljøomkostninger, da lugt- og ammoniakudledning fra en lokalitet bliver mere koncentreret og i højere grad kan påvirke de nærmeste omgivelser. Der bliver stillet større relative krav til ammoniakreduktionen på store lokaliteter end på små. På landsplan vil færre, men større griselokaliteter i Danmark, samlet set give en mindre, men mere lokalt koncentreret ammoniakemission fra grise.

Materialer og metoder

Det er formålet at beskrive grisebedrifternes udvikling frem til primo 2023. Strukturudvikling kan underopdeles i bedriftsspecialiseringsgrader og lokalitetsanalyser. Danmarks Statistik [1], CHR-registret [2] samt Svineflyttedatabasen [3] bruges som kilder suppleret med egne beregninger.

Notatet omfatter følgende analyser:

1. Udviklingen i bedrifter med grise siden 1982 [1, 2].
2. Udviklingen i bedrifternes specialiseringsgrad [2].
3. Analyse af søer pr. bedrift [2].
4. Leverede grise pr. bedrift 2009-2021 [2, 3].
5. Produktionsstørrelser for søer på lokalitetsniveau fra 2002-2021 [2].
6. Leverede grise pr. lokalitet fra 2009-2016 til danske slagterier opgjort via Svineflyttedatabasen [3]. 2017-2018 fra klassificeringskontrollen. Fra 2019 SEGES via flyttedatabasen.
7. Supplerende analyser.

Alle bedrifter, der på CVR-niveau har mindre end 5 dyreenheder (DE), er frasorteret i bedriftsanalyserne baseret på CHR-registret, men fra 2021 er slagtinger også medtaget. I gamle dage skulle der ca. 6.000 FEso/FESV til 1 DE. Analysen frasorterer dermed CVR-numre, som skønnet bruger mindre end 30.000 foderenheder om året.

DE beregnes på CVR-niveau ud fra de summerede antal grise på stald det pågældende år ultimo efter følgende principper:

1. Søer, gylte og orner divideret med 4,3.
2. Smågrise 7-30 kg ganges med 6,5 og divideres med 200.
3. Grise over 30 kg undtagen søer, gylte og orner ganges med 4 og divideres med 36, eller slagtinger fra et CHR-nummer divideret med 36 fra 2021.

Udvikling i specialiseringsgrad er baseret på data fra CHR-registret. Alle lokaliteter er medtaget i første omgang, men med maksimalt én registrering pr. lokalitet.

Bedriften kategoriseres efter følgende princip efter leverede slagtegrise pr. bedrift ud fra CHR:

- En slagtegrisebedrift = ingen søer.
- Integreret bedrift = en ratio mellem slagtegrise på stald og søer >1.
- Sobedrift = en ratio mellem slagtegrise på stald og søer <=1.

Sobedrifterne må således godt have egen produktion af polte og eventuelt en meget lille slagtegriseproduktion.

CHR-numre, som ophører i løbet af året, er med i bedriftsanalysen. Alle CHR-numre, som ikke er deciderede grisebedrifter, udelades fra analysen ifølge kategoriseringen i CHR-registret. Leverede grise opgøres via klassificeringskontrollen i 2017-2018. I de øvrige år er det fra flytteregistreringer til slagteri.

Leverede slagtegrise, som de integrerede bedrifter leverer af årets maksimale potentielle leverance, beregnes ud fra årstal som:

Før 2018: *Leverede slagtegrise/årsso = (leverede grise fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter) - 0,45 slagtesøer/årsso.*

I 2018 var data fra klassificeringskontrollen opdelt i slagtegrise og -søer, derfor udgik slagtesøer fra formlen:

I 2018: *Leverede slagtegrise/årsso = (leverede grise fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter).*

Fra 2019 var det igen kun muligt at få oplyst leverede grise pr. bedrift:

Fra og med 2019: *Leverede slagtegrise/årsso = (leverede grise fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter) - 0,45 slagtesøer/årsso.*

Årsagen skyldes årlige ændringer i muligheder for at få udtræk til analysen.

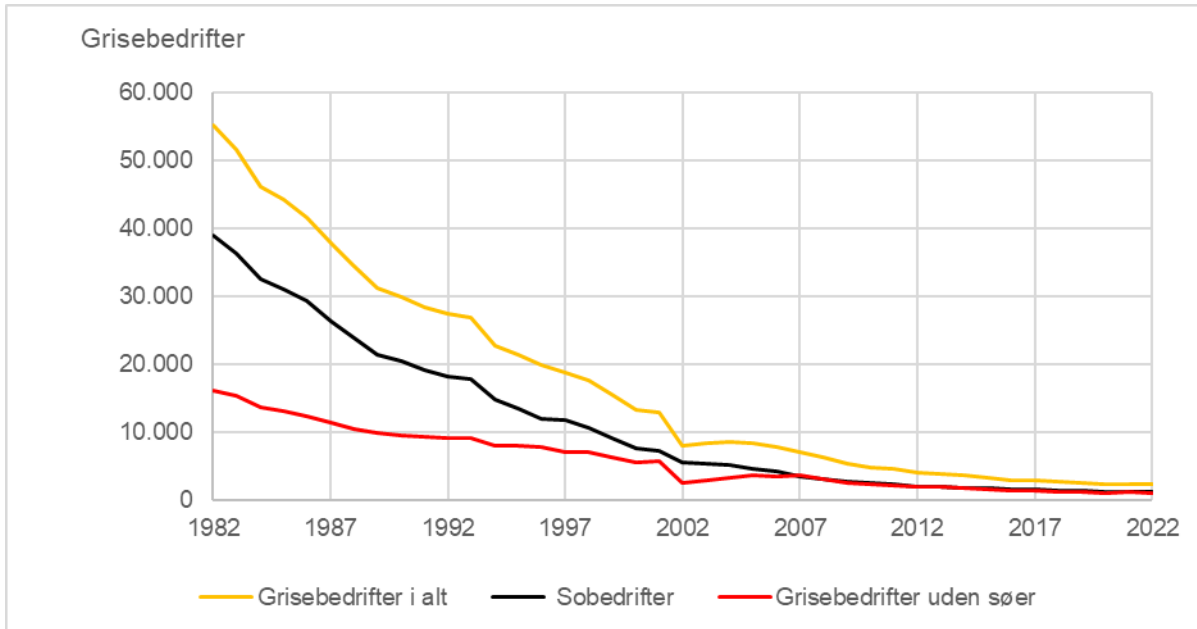
Fra landsgennemsnit beregnes årets antal slagtegrise/årsso ved nul frasalg, minus et mindre polteudtag:

Gns. producerede slagtegrise det givne år/årsso – 0,3 grise i polte udtag/årsso.

Maksimalt producerede slagtegrise/årsso er landsgennemsnit med hensyn til fravænnede grise/årsso det pågældende år korrigeret for døde efter fravænnning [4]. Det forudsættes i ovenstående beregning, at ca. 50 % af landets bedrifter laver deres polte selv.

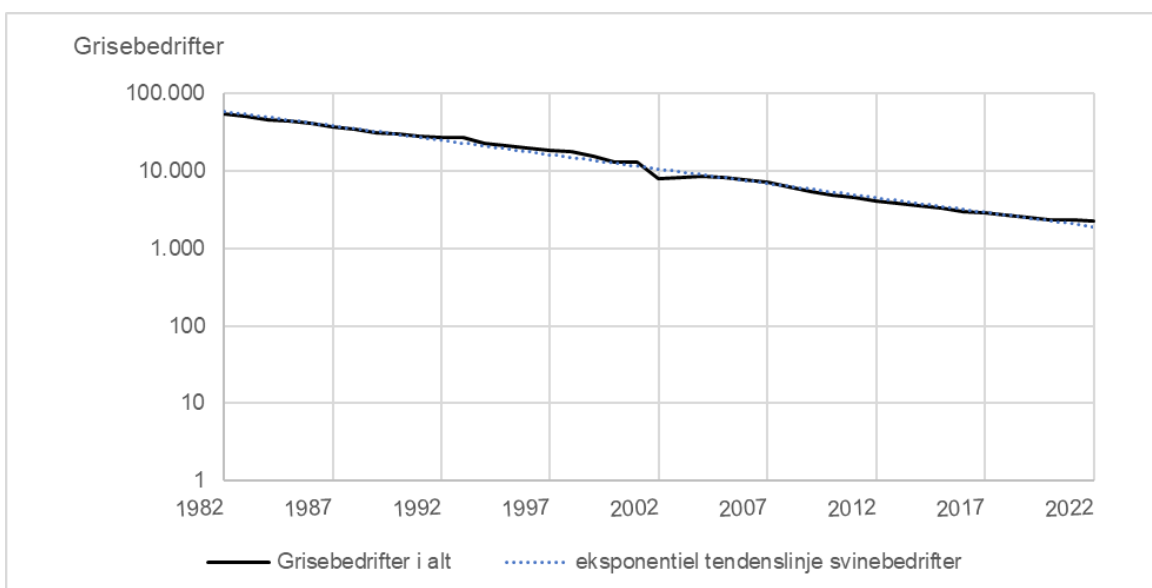
Resultater og diskussion

Udviklingen af grisebedrifter i Danmark er sammensat af tabellen HDYR1 (Danmarks Statistik) frem til 2001, hvorefter SEGES' definition af grisebedrifter, som beskrevet i metodeafsnittet, er anvendt. Dette giver et databrud i tidsserien i 2002, som også ses på figur 1, med et større fald fra 2001 til 2002.

Figur 1. Udviklingen i grisebedrifter i Danmark fra 1982-2022. DST HDYR1 indtil 2001 samt egne beregninger. Der er niveauskift i 2001 på grund af skift fra DST til SEGES-beregninger af grisebedrifter

Som figur 2 viser, kan udviklingen i grisebedrifter i Danmark beskrives som en ret linje, hvis Y-aksen er logaritmisk. Den historiske udvikling kan beskrives som et rimeligt konstant årligt procentuelt fald i antal bedrifter i forhold til året før. Hvis den fremtidige udvikling ligner fortiden, kan et årligt procentuelt fald bruges til at lave en prognose over grisebedrifter i fremtiden via en eksponentialfunktion, som fremskriver landets grisebedrifter med et årligt procentuelt fald.

Figur 2. Udviklingen i grisebedrifter i Danmark fra 1982-2022. Y-aksen er logaritmisk. DST, HDYR1 indtil 2001 samt egne beregninger

Strukturanalysen kan påvirkes af økonomi i griseproduktionen. 2019-2022 var gode år for slagtegriseproduktionen herhjemme med resultat ifølge business check på mellem 50-159 kr./slagtegris i resultat. En del af det gode resultat blev opnået via markedsnotering halvt beregnet smågrisenotering som mange bruger i deres smågrisekontrakt.

Markedspriserne for smågrise som ikke følger den beregnede smågrisenotering, men også eksportmarkedernes slagtegriseproducenters betalingsvillighed for smågrise havde det økonomisk ringere og lå -36-87 kr./30 smågris under den hjemlige beregnede notering.

Tabel 1. Smågrisepriser ifølge beregnet smågrisenotering eller en markedspris via SPF-Danmark negativ 30 kg, samt resultater fra Business Check

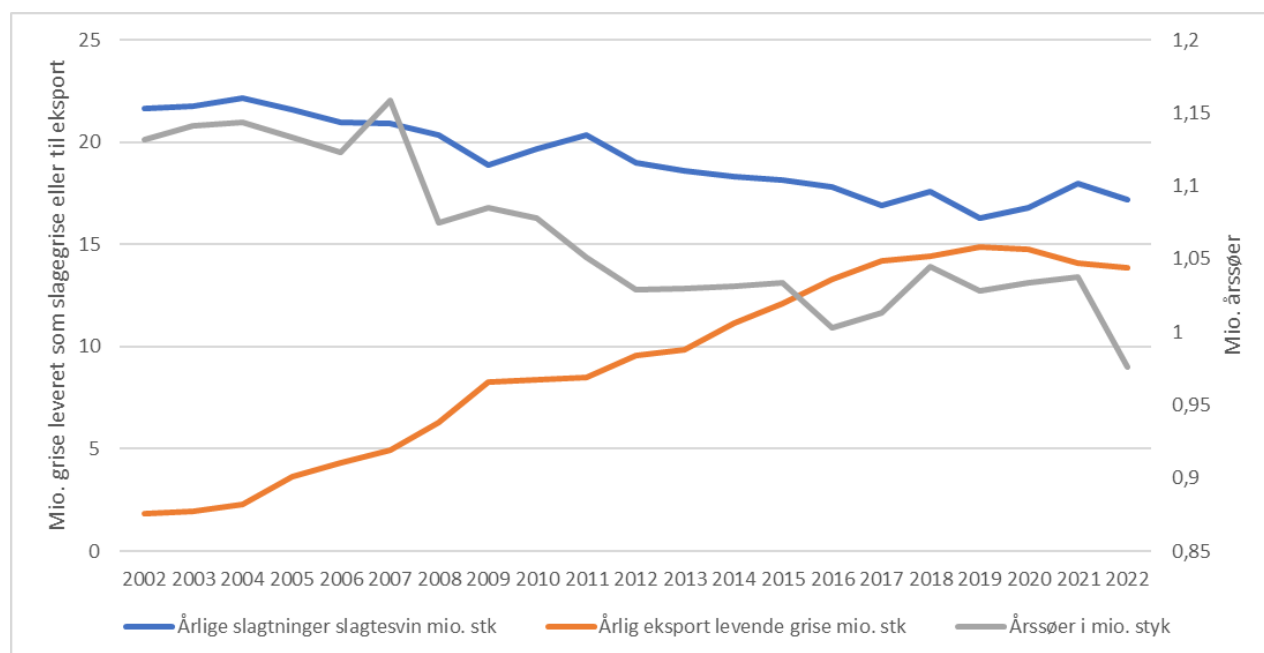
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Smågrisenotering Basis 30 kg	398	377	339	371	402	326	422	466	394	398
SPF-Danmark PRRS negativ - 30 kg	432	393	317	377	474	337	462	428	307	362
Forskel markedsnotering - beregnet smågrisenotering ved 30 kg	34	16	-22	6	72	12	40	-38	-87	-36
Business Check resultat pr. gris										
Resultat 30 kg gris i kr./gris.	13	15	-20	57	120	7	97	98	-26	-48
Resultat slagtegrise i kr./gris.	-19	-34	-19	31	32	-32	159	149	50	61

Kilder: Dataudtræk www.dansksvinerproduktion eller LandbrugsInfo/SEGES mht. Business check

De økonomiske realiteter afspejles også i figur 3.

Når markedspriserne for smågrise er så lave, som de var i specielt 2021, så tager dem som eksporterer smågrise risiciene og dermed tabene. Der var et dyk i antal årssøer på ca. 62.000 fra 2021 til 2022, og dette er på gennemsnit for hele 2022. Ifølge DST var det kun 915.000 søer den 1.1.2023 Danmark mod 1.020.000 den 1.1.2022, dvs. et dyk på hele 105.000 årssøer.

For de sohold som holdt ud, ses der i 2023 dog helt gode markedspriser på smågrise, som ca. for 2023 vil komme til at ligge ca. 150 kr./30 kg smågris over beregnet smågrisenotering i niveau.

Figur 3. Slagtninger af slagtegrise, eksport af levende grise samt middel årssø antal i Danmark 2002-2022.

Kilde: DST, Tabel Svin og Tabel ANI5

Udviklingen i bedrifternes specialiseringsgrad

Antallet af grisebedrifter faldt fra 2.336 til 2.290 primo 2023, ifølge SEGES-metode. Antal sobedrifter gik faktisk lidt frem. I tabel 1 ses, at antallet af bedrifter, som forsvinder i procent, ikke er helt ens år for år. Efter metodeændring i 2021 som betød fremgang for antal slagtegrisebedrifter i 2021, kan der igen konstateres et fald på slagtegrisebedrifter på ca. 6 %.

Fra 2021 blev CVR-metoden udvidet til også at undersøge slagteantal fra en lokalitet. Metodeændringen betød, at der kom ca. 800.000 flere slagtegrise med i bedriftsanalyserne. Udvidelsen af metoden i 2021 betød, at slagtegrisebedrifter blev øget med 250 slagtegrisebedrifter.

Antallet af sobedrifter steg med 8,2 % og integrerede bedrifter faldt med 2,4 % fra 2021 til 2022. Der er tale om en lille fremgang på 2 % for bedrifter med søer, men i forhold til 2020-antallet er der et fald på ca. 10 % over 2 år.

Tabel 2. Udvikling i antal bedrifter, ophørte bedrifter inkluderet, hvis de var aktive primo. Fra 2021 bruges også slagtninger i Danmark til at definere om et CVR-nummer tælles med i analysen

År/type	Slagtegrisebedrifter	Integrerede bedrifter	So-bedrifter	Grisebedrifter i alt	Årlig %-ændring Slagtegrisebedrifter	Årlig %-ændring Integrerede bedrifter	Årlig %-ændring So-bedrifter	Årlig %-ændring i Grisebedrifter
2002	2.505	4.539	927	7.971				
2003	2.891	4.385	1.011	8.287	15	-3	9	4
2004	3.315	4.144	1.055	8.514	15	-5	4	3
2005	3.746	3.531	1.109	8.386	13	-15	5	-2
2006	3.565	3.137	1.044	7.746	-5	-11	-6	-8
2007	3.596	2.531	991	7.118	1	-19	-5	-8
2008	3.056	2.293	884	6.233	-15	-9	-11	-12
2009	2.623	1.982	828	5.433	-14	-14	-6	-13
2010	2.405	1.706	775	4.886	-8	-14	-6	-10
2011	2.247	1.560	722	4.529	-7	-9	-7	-7
2012	2.051	1.394	670	4.115	-9	-11	-7	-9
2013	1.970	1.216	672	3.858	-4	-13	0	-6
2014	1.832	1.122	684	3.638	-7	-8	2	-6
2015	1.678	1.052	653	3.383	-8	-6	-5	-7
2016	1.434	953	601	2.988	-15	-9	-8	-12
2017	1.406	906	625	2.937	-2	-5	4	-2
2018	1.289	826	626	2.741	-8	-9	0	-7
2019	1.132	774	624	2.530	-12	-6	0	-8
2020	1.063	738	559	2.360	-6	-5	-10	-7
2021	1.193	658	485	2.336	12	-11	-13	-1
2022	1.123	642	525	2.290	-6	-2	8	-2

Kilde: CHR-database og egne beregninger

En integreret bedrift laver ca. mellem 10-100 % af egne slagtegrise. Denne type bedrift kan derfor godt være udsat for dårlig økonomi, hvis smågrisemarkederne skifter. At der er vækst i de mere specialiserede sobedrifter med 'meget få' til 'ingen leverede' slagtegrise, tolker SEGES som om, at nogle soholdere med slagtegrise har måttet vælge, om de skulle skære i slagtegriseproduktionen eller i soholdet. Da en midlertidig lukning af et sohold er dyrere end at lukke slagtegriseproduktionen ned,

tror SEGES, at der via dette er sket en midlertidig ændring i driftstype. Pga. Ukraine-krigen var det dyrt at skaffe ekstra foder i 2022, udover det der var handlet/overført i høst 2021 til eget lager. Udover dette foregår der mange saneringer for PRRS og andet i 2021-2022. Dette kan også påvirke typer af bedrifter, da delsaneringer kan gennemføres med søer på stald, men ikke vækstgrise på lokaliteten.

Søer pr. bedriftstype

Reduktionen i soantal fra ca. 1,04 mio. i 2021 til 0,97 i 2022 betød, at antal søer pr. bedriftstype faktisk ikke steg som den plejede - men faldt lidt. Der var ca. 970 årssøer i en sobedrift i 2022 og ca. 730 årssøer i de integrerede bedrifter. Det er næppe fordi de mindre bedrifter har klaret sig bedre end de større, at dette er sket. Det skyldes måske nok snarere en formindskelse af antal årssøer på nogle bedrifter efter en del gode økonomiske år.

Ratio, det vil sige forholdet mellem søer i sobedrifter og integrerede bedrifter endte på 1,32 primo 2022, det vil sige, at de specialiserede besætninger har ca. 32 % flere årssøer end de integrerede besætninger.

Tablet 3. Søer pr. bedrift opdelt i bedriftstype

År	Søer i 1.000 stk. ifølge DST (middel)	Integreret bedrift, gns. søer	Sobedrift, gns. søer	% af søer i integrerede bedrifter	% af søer i sobedrifter	Ratio søer sobedrifter/integreret
2002	1.131,5	181	333	72,7	27,3	1,83
2003	1.141,3	180	348	69,2	30,8	1,93
2004	1.143,8	181	373	65,6	34,4	2,06
2005	1.133,3	197	396	61,2	38,8	2,02
2006	1.123,0	220	413	61,6	38,4	1,88
2007	1.158,3	273	472	59,6	40,4	1,73
2008	1.074,8	287	471	61,3	38,7	1,64
2009	1.085,3	326	530	59,6	40,4	1,62
2010	1.078,0	365	589	57,7	42,3	1,61
2011	1.050,8	397	599	58,9	41,1	1,51
2012	1.029,3	426	651	57,6	42,4	1,53
2013	1.029,5	469	684	55,4	44,6	1,46
2014	1.031,5	492	701	53,5	46,5	1,42
2015	1.033,7	514	755	52,3	47,7	1,47
2016	1.002,8	565	772	53,7	46,6	1,37
2017	1.013,0	575	788	51,4	48,6	1,37
2018	1.045,1	618	854	48,9	51,1	1,38
2019	1.028,0	599	904	45,0	55,0	1,51
2020	1.034,0	685	945	48,9	51,1	1,38
2021	1.038,0	786	1003	51,5	48,5	1,28
2022	976,3	730	967	48,0	52,0	1,32

Kilde: DST, SVIN samt egne beregninger baseret på CHR-registret

Leverede grise i gennemsnit pr. bedriftstype

Procentandelen, som de rene slagtegrisebedrifter leverede af grise til danske slagterier i 2022, var på 59,2 % mod 58,63 % året før. De integrerede bedrifter leverede ca. 37,5 % af landets slagtinger i 2022 mod 38,6 % året før.

De rene sobedrifters andel af slagtinger er relativt konstant som følge af definitionen af denne bedriftstype.

Tabel 4. Leverede grise i gennemsnit pr. bedriftstype. Procentandelen er baseret på de tre bedriftstypers samlede leverancer af grise det pågældende år i forhold til leverede på landsplan. * I 2018 alene på slagtegrise

År	Slagtegrise- bedrifter Leverede grise/år	Integrerede bedrifter Leverede grise/år	So- bedrifter Leverede grise/år	% andel Slagtegrise- bedrifter Leverede grise/år	% andel Integrerede bedrifter Leverede grise/år	% andel Sobedrifter Leverede grise/år
2009	4.117	4.126	518	55,7	42,1	2,2
2010	4.890	4.684	581	58,2	39,6	2,2
2011	5.351	5.400	661	57,5	40,3	2,3
2012	5.568	5.437	595	58,9	39,1	2,1
2013	6.035	5.614	587	62,2	35,7	2,1
2014	6.529	6.026	714	62,3	35,2	2,5
2015	6.714	6.473	745	60,7	36,7	2,6
2016	7.598	6.928	729	60,6	37,0	2,4
2017	7.498	6.558	653	62,4	35,2	2,4
2018*	8.343	7.167	366	63,6	35,0	1,4
2019	8.810	7.746	942	60,2	36,2	3,5
2020	9.449	8.884	947	58,6	38,3	3,1
2021	9.017	10.829	1.202	58,3	38,6	3,2
2022	9.422	10.433	1.134	59,2	37,5	3,3

Integrerede bedrifters slagtegriseproduktion

De integrerede bedrifter havde i gennemsnit ca. 44 % af den potentielt mulige slagtegriseproduktion ved fuldlinjeproduktion i 2022. Tilbage i 2009 producerede de 48,2 % af mulig fuldlinjeproduktion. De sidste par år antyder, at der måske endda er en trend-ændring mod en større grad af integration, for dem som både har søer og slagtegrise.

Table 5. Procentandel af producerede grise som integrerede bedrifter leverede til slagting

År	Leverede slagtegrise/årsso [1], %	Potentielt maksimalt leverede slagtegrise/årsso [2], %	Andel af leverede grise/årsso til slagteri i forhold til muligt producerede/årsso [1, 2], %
2009	12,2	25,33	48,2
2010	12,4	25,94	47,7
2011	13,2	26,63	49,4
2012	12,3	27,48	44,8
2013	11,5	27,81	41,4
2014	11,8	28,18	41,9
2015	12,1	28,87	42,1
2016	11,8	29,78	39,7
2017	11,0	31,00	35,3
2018	11,6	31,50	36,8
2019	12,5	30,99	40,3
2020	13,0	31,26	38,9
2021	13,3	31,20	42,7
2022	13,8	31,23	44,3

Analyse af søer pr. bedrift

I 2022 var der 166 bedrifter med mere end 1.499 søer. Bedrifter med mellem 500-749 søer voksede i antal indtil 2008. Fra 2008-2021 har denne bedriftsstørrelse været i tilbagegang, men der var en lille stigning i 2022 på antallet af disse.

Table 6. Antal bedrifter med søer intervalopdelt. I henhold til CHR-oplysning ultimo det pågældende år

Interval søer/år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1-249	681	541	426	353	330	267	259	234	209	171	151	139
250-499	642	578	505	470	438	383	361	335	309	288	223	227
500-749	497	487	467	438	432	395	375	351	348	315	272	286
750-999	186	175	195	199	183	190	197	194	182	164	150	156
1.000-1.249	126	134	122	122	126	117	120	118	117	116	110	116
1.249-1.499	60	59	67	67	71	68	71	71	74	73	74	75
>=1.500	90	90	106	116	125	134	148	149	159	170	163	168
I alt	2.282	2.064	1.888	1.765	1.705	1.554	1.531	1.452	1.398	1.297	1.143	1.167

I 2022 står ca. 39 % af landets søer på bedrifter med over 1.499 søer, gylte og orner ifølge CHR-registret. Tilbage i 2010 var det kun 14 %, som tabel 7 viser.

Tabel 7. Fordeling af landets søer, gylte og orner på bedriftsniveau ifølge CHR-registret ultimo det pågældende år, %

Interval søer/år	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1-249	7	6	5	4	4	3	3	3	3	2	2	2	2
250-499	21	20	19	16	16	14	13	12	11	10	10	8	8
500-749	27	26	26	25	24	24	22	21	20	19	18	17	17
750-999	13	13	13	15	15	14	15	15	15	14	13	12	13
1.000-1.249	12	12	13	12	12	13	12	12	12	12	12	12	12
1.250-1.499	7	7	7	8	8	9	8	9	9	9	9	10	10
>=1.500	14	16	16	19	22	24	27	29	31	34	37	40	39

Udviklingen i leverede grise pr. CVR-nummer

Antal leverede grise pr. bedrift stiger, som tabel 8 viser, dog er der et fald i bedrifter som leverer >=50.000 grise fra 2021 til 2022.

Tabel 8. Antal bedrifter opdelt efter leverede grise pr. CVR-nummer

Leverede grise/bedrift/år	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1-2.499	2.791	2.474	2.220	1.737	1.429	1.393	1.142	1.001	817	1.043	891	846	890
2.500-4.999	984	943	794	705	686	620	565	540	455	425	424	396	358
5.000-7.499	645	565	534	512	467	426	409	350	340	318	280	297	263
7.500-9.999	350	381	361	358	307	286	252	238	265	221	220	202	207
10.000-19.999	404	423	382	380	404	395	378	356	344	328	341	352	355
20.000-29.999	59	75	74	80	88	92	95	88	85	98	103	106	102
30.000-39.999	11	24	26	24	28	25	31	35	39	28	40	46	44
40.000-49.999	5	5	8	12	13	18	16	13	17	20	17	16	21
> =50.000	2	5	3	6	7	8	11	14	17	19	26	36	29

Kilde: [3] samt egne beregninger

Analyser over udviklingen i struktur og produktion på lokalitetsniveau

De følgende analyser følger udviklingen på lokalitetsniveau i Danmark. For søer er den baseret på CHR-oplysninger for slagtegrise på forskellige kilder over tid [3].

Søer pr. lokalitet

Lokaliteter med mellem 500-999 årssøer toppede antalsmæssigt i 2010 med ca. 790. Det er kun lokaliteter med mere end 1.000 søer, som viser lidt fremgang.

Table 9. Antal lokaliteter med søer intervalopdelt. Alle lokaliteter med søer er medtaget uanset størrelse

År/antal søer/lokalitet	1-499	500-999	>=1.000	I alt
2002	8.824	357	69	9.250
2003	8.017	428	83	8.528
2004	7.100	531	97	7.728
2005	5.786	599	124	6.509
2006	5.072	624	136	5.832
2007	3.822	727	160	4.709
2008	3.263	745	181	4.189
2009	2.636	769	192	3.597
2010	2.139	787	219	3.145
2011	1.927	761	230	2.918
2012	1.685	740	235	2.660
2013	1.477	743	248	2.468
2014	1.127	735	263	2.125
2015	1.235	711	279	2.225
2016	1.099	682	290	2.071
2017	1.082	673	310	2.065
2018	987	654	323	1.964
2019	880	643	333	1.856
2020	785	629	339	1.753
2021	654	563	331	1.548
2022	668	569	342	1.579

Fra 2002-2012 faldt antal solokaliteter med ca. 11,7 % pr. år, mens faldet fra 2012-2022 er på 5,1 %. Der er grundet økonomiske forhold i smågrise-driftsresultater forsvundet næsten 184 solokaliteter fra 2020 til 2022, heraf er de fleste forsvundet blandt de små solokaliteter.

Leverede grise pr. lokalitet

Lokaliteter, som leverer grise til et slagtested i Danmark, er faldet fra 8.305 i 2009 til 4.776 i 2022. Lokaliteter, som leverer over 9.999 grise til slagtning, er en lokalitetsstørrelse i fremdrift. De har reelt ligget stabilt mellem 2014-2017, men vokser i antal fra 2018 og frem.

Ny mulig husdyrregulering efter den nye ordning i august 2017, hvor det er stalden og ikke produktionsloft i dyreenheder, som afgør produktionsomfanget samt udvidelse af lokalitet via nye investeringer i stipladser, der sikrer fremdrift i de største lokaliteter. Nye investeringer har været tilskyndet af moderniseringsstøtteordningen.

Tabel 10. Antal lokaliteter intervalopdelt som leverede grise til et slagteri i Danmark

År/leverede interval	1-2.499	2.500-4.999	5.000-9.999	>=10.000	Lokaliteter i alt, som leverede grise til slagtning i Danmark
2009	5.318	1.680	1.181	126	8.305
2010	4.746	1.606	1.278	161	7.791
2011	4.329	1.612	1.327	186	7.454
2012	4.137	1.462	1.222	188	7.009
2013	3.489	1.391	1.239	210	6.329
2014	3.214	1.400	1.187	232	6.033
2015	3.459	1.243	1.172	249	6.123
2016	3.320	1.174	1.154	236	5.884
2017	2.378	1.127	1.053	222	4.780
2018*	1.554	1.023	1.092	268	3.937
2019	2.434	962	978	272	4.646
2020	2.614	1.010	1.038	297	4.959
2021	2.515	1.026	1.043	341	4.925
2022	2.503	976	943	354	4.776

*i 2018 er søer til slagtning ikke medtaget, hvorfor denne årstalsopgørelse er lidt anderledes og dermed lavere

Der forsvinder årligt ca. 3,8 % af slagtegriselokaliteterne i Danmark baseret på 2012-2022.

I tabel 10 er andelen af slagtninger baseret på lokalitetsstørrelser opgjort. Tabellen viser, at ca. 70 % af landets griseslagtninger stammer fra lokaliteter med over 4.999 leverede grise i 2021 mod kun ca. 49 % i 2009.

Tabel 11. Lokalitetsstørrelsernes procentvise andel af totalslagtninger i Danmark

År/leverede interval	1-2.499	2.500-4.999	5.000-9.999	>=10.000
2009	19,6	31,3	41,0	8,2
2010	17,9	28,6	43,0	10,4
2011	16,1	27,8	44,0	12,1
2012	16,1	27,2	43,7	13,0
2013	14,2	26,2	44,6	15,1
2014	14,3	26,5	42,7	16,5
2015	14,3	24,0	43,3	18,3
2016	12,6	23,8	44,8	18,8
2017	12,4	24,1	43,1	20,5
2018	9,7	22,0	45,1	23,3
2019	12,4	21,3	41,1	25,1
2020	10,9	21,0	41,5	26,7
2021	10,6	20,6	39,6	29,2
2022	11,2	20,1	36,9	31,8

Multi-site-analyse

Tilbage i 1990'erne begyndte man at anbefale at skille søer, små- og slagtegrise på hver deres lokalitet af hensyn til smittetryk, det vil sige et 3-site-produktionssystem inspireret af griseproduktionen i USA. Antal sites refererer i dette system til, hvor mange lokaliteter en gris opholder sig på fra fødsel til slagtning. I dag er anbefalingen fra SEGES at undgå, at søer og slagtegrise er på samme lokalitet. Under danske forhold og for at spare grisetransport mellem lokaliteter er et 2-site-system oftest

tilstrækkeligt for at opnå intern smittebeskyttelse. Smågrise flyttes fra solokaliteten enten ved fravæning eller ved ca. 30 kg.

Multi-site-analysen for integrerede bedrifter ses i tabel 11. Bedrifter med under 250 årssøer har oftest hele produktionen på én lokalitet. Når vækstdyr-lokaliteter uden søer tælles med, kommer de mindre integrerede bedrifter op på ca. 1,3 lokaliteter pr. bedrift. Med mellem 250-999 søer pr. bedrift stiger solokaliteter fra ca. 1,0 til 1,2 solokaliteter. De mindst integrerede bedrifter beholder oftest størstedelen af smågriseproduktionen selv til slagtegrise, større integrerede sælger mere.

Tabel 12. Multi-site-analyse for integrerede besætninger opdelt efter bedriftsstørrelse i 2022

Bedriftsstørrelse, søer	1-249	250-499	500-749	750-999	1000-1249	1250-1499	>=1500	I alt eller GNS
Integreret bedrifter, antal	113	150	149	81	52	29	68	642
Solokaliteter, antal	115	159	156	97	69	43	151	790
Øvrige lokaliteter uden søer, antal	37	178	293	174	149	100	290	1221
Antal solokaliteter pr. bedriftstype	1,0	1,1	1,0	1,2	1,3	1,5	2,2	1,2
Antal lokaliteter pr. bedrift	1,3	2,2	3,0	3,3	4,2	4,9	6,5	3,1
Leverede af mulige slagtesvin, %	101	67	59	49	45	50	25	45

I tabel 13 ses multi-site-analysen for sobedrifter. Det ses, at de specialiserede store sohold har færre lokaliteter end de integrerede sobedrifter. En af årsagerne til dette er, at de ikke behøver nogle slagtegriselokaliteter.

Tabel 13. Multi-site-analyse for sobedrifter opdelt efter bedriftsstørrelse i 2022

Bedriftsstørrelse, søer	1-249	250-499	500-749	750-999	1000-1249	1250-1499	>=1500	I alt
Sobedrifter, antal	26	77	137	75	64	46	100	525
Solokaliteter, antal	27	78	143	83	72	52	201	656
Øvrige lokaliteter uden søer, antal	1	15	70	34	57	44	161	382
Antal solokaliteter pr. bedriftstype	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	2,0	1,2
Antal lokaliteter pr. bedrift	1,1	1,2	1,6	1,6	2,0	2,1	3,6	2,0
Leverede af mulige slagtesvin, %	28	4	4	4	4	3	4	4

I tabel 14 ses lokalitet-analysen for rene slagtegrisebesætninger. Den gennemsnitlige lokalitetsstørrelse vokser med antal leverede slagtegrise/bedrift om året. Det ses af tabel 14, at det gennemsnitlige niveau for leverede slagtegrise pr. lokalitet aldrig bliver specielt højt. De store slagtegrisebedrifter er altså nødt til at have produktionen på ganske mange lokaliteter, for at opnå det produktionsomfang de har.

Tabel 14. Analyse af antal lokaliteter pr. slagtegrisebedrift efter størrelse i leverede slagtegrise/år 2022

Leverede pr. bedrift	Bedrift	Lokaliteter	Lokaliteter pr. bedrift	Slagtninger i 1.000 stk.	Gns. slagtede pr. lokalitet
1-2.499	302	344	1,1	392	1.138
2.500-4.999	211	263	1,2	778	2.960
5.000-7.499	165	225	1,4	1.016	4.517
7.500-9.999	117	183	1,6	1.013	5.538
10.000-19.999	209	459	2,2	2.891	6.300
20.000-29.999	50	166	3,3	1.229	7.404
30.000-39.999	30	131	4,4	1.032	7.877
40.000-49.999	12	60	5,0	535	8.915
>= 50.000	20	178	8,9	1.694	9.518
I alt eller gns.	1116	2009	1,8	10.581	5.267

Ejerstruktur-analyser

Danmarks Statistik har analyseret ejerstruktur i dansk griseproduktion. Antal ejerformer i form af enkeltmandsvirksomheder, interessentselskaber, selskaber eller andre virksomhedsformer er opgjort i tabel 15.

Tabel 15. Ejerstruktur i dansk griseproduktion

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Enkeltmandsvirksomhed	1.928	1.699	1.621	1.671	1.531	1.513	1.397	1.221
Interessentskab	254	250	222	239	227	215	210	182
Selskab	215	235	248	256	277	308	299	275
Andre virksomhedsformer	1	1	2	3	4	3	3	6
Grisebedrifter i alt	2.398	2.185	2.093	2.169	2.039	2.039	1.909	1.684

Kilde: DST, BDF14

I denne undersøgelse kommer DST frem til færre bedrifter end hvad summering af brugere på CVR-nummer-niveau viser. Men et selskab kan eje op til flere CVR-selskaber, så derfor er det ikke så overraskende, at DST finder 1.684 ejere i 2022, mens denne analyse finder 2.290 i 2022.

Ifølge denne analyse falder antal grisevirksomheder med 11,8 % i forhold til året før. Der forsvandt 12,6 % enkeltmandsvirksomheder og 13,33 % interessentskaber. Antal selskaber faldt med 8 %.

Prognosefremskrivning

Med de fald som sker i antallet af bedrifter med søer, sker der en halvering af besætninger med søer ca. hvert 12. år. Hvis kun 5 år tages med for slagtegrise, er man oppe på 15 år i halveringstid, men ca. samme halveringstid som ved søer, hvis der ses over 10 år, hvor dette års metodeændring med øgede antal slagtegrisebedrifter betyder mindre.

Table 16. Beregninger af årligt procentuelt fald via tidsperioder på antallet af grisebedrifter i Danmark i forskellige tidsperioder

	Tidsinterval/ År	Bedrifter Start år	Bedrifter Slut år	Årligt %-fald ved ekspotentielt fald	Halve- ringstid i år
Grisebedrifter	2017-2022	2.937	2.290	4,9%	13,9
Grisebedrifter	2012-2022	4.115	2.290	5,7%	11,8
Slagtegrisebedrift	2017-2022	1.406	1.123	4,4%	15,4
Slagtegrisebedrift	2012-2022	2.051	1.123	5,8%	11,5
Sobedrift (begge typer)	2017-2022	1.531	1.167	5,3%	12,8
Sobedrift (begge typer)	2012-2022	2.064	1.167	5,5%	12,2

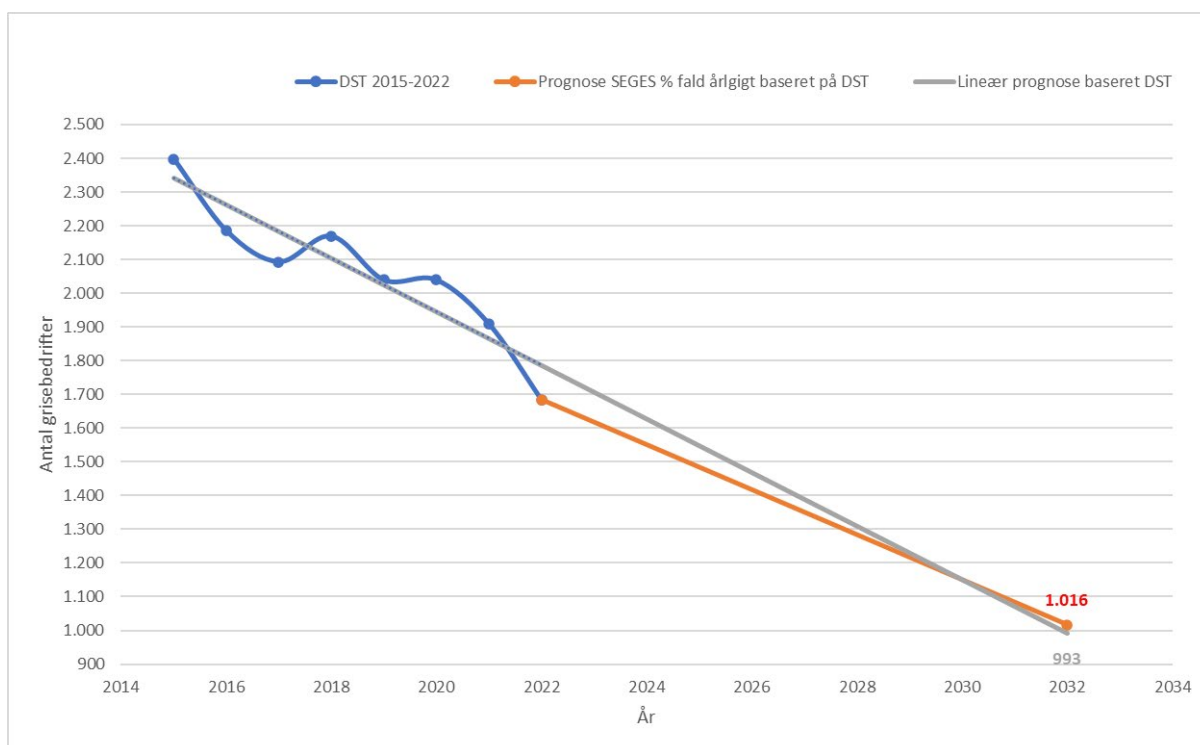
Baseret på resultaterne i strukturrapporten er der lavet en fremskrivning af grisebedrifter i 2032, det vil sige 10 år frem.

Et bud på antallet af bedrifter i Danmark i fremtiden er et årligt procentuelt fald på 6 %, hvilket vil sige, at strukturudviklingen aftager noget. I 2032 er der således kun ca. 1.270 bedrifter tilbage mod de ca. 2.290 primo 2023. Udviklingen går langsommere, da mange bedrifter i dag er blevet meget store, og har mange lokaliteter. Der kan komme til at ske en opsplitning af nogle af de store bedrifter i forbindelse med salg/generationsskifte i fremtiden.

Table 17. Prognose for bedrifter med slagtegrise alene eller bedrifter med søer

Bedrifter	2012	2022	Årlig ekspotentielt fald i % 10 år	Prognose- fald % pr. år	Halve- ringstid i år	2027	2032
Slagtegrisebedrifter	2.051	1.123	5,8%	6,00%	11,2	824	605
Sobedrifter	2.064	1.167	5,5%	5,50%	12,3	879	663
Grisebedrifter i alt	4.115	2.290	5,7%	5,74%	11,7	1.704	1.268

Baseret på DST-analyse af ejere i dansk griseproduktion og samme gennemsnitlige procentuelle fald pr. år forventes der kun ca. 1.000 grisebedrifter i 2032. Hvis der bruges procentuel udvikling fås 1.016 bedrifter, hvis der laves bedste lineær udvikling fås 993 bedrifter. Begge dele baseret på udvikling grisebedrifter 2015-2022 ifølge DST.

Figur 4. Grisebedrifter ifølge DST 2015-2022 samt egne fremskrivninger i en prognose til og med 2032

Konklusion

En sammenfatning af analyserne ses i nedenstående.

Bedriftsantal - analyser

Der var 2.290 grisebedrifter primo 2023. Dette var et fald på 2 % i forhold til året før.

Slagtegrisebedrifter faldt ca. 6 %. Antallet af sobedrifter steg med 8,2 % og integrerede bedrifter faldt med 2,4 % fra 2021 til 2022. Der er tale om en lille fremgang på 2 % i bedrifter med søer, men i forhold til 2020-antallet har der været et fald på ca. 10 % over 2 år.

Antal grisebedrifter frem mod 2032 forventes at være ca. 1.270 ifølge CHR-registret ud fra dennes oplyste bruger CVR-numre. DST finder reelt kun 1.684 grisebedrifter i 2022. Baseret på den udvikling de har fundet - forventes der ca. 1.000 grisebedrifter i 2032.

Uanset metode må der forventes et fortsat stort fald i grisebedrifter på mellem 700-1.000 bedrifter, som forsvinder i løbet af de næste 10 år.

Bedriftstyper - analyser

De integrerede bedrifter havde i gennemsnit leveret ca. 44 % af deres potentielt mulige slagtegriseproduktion ved fuldlinjeproduktion i 2022. Dette var 1,6 procentpoint flere end året før.

Procentandelen af totalslagtninger i Danmark, der stammer fra de rene slagtegrise bedrifter, var 59,2 % mod 58,3 % året før.

De specialiserede sobedrifter uden nævneværdig slagtegriseproduktion har ca. 52 % af landets søer primo 2023.

Referencer

- [1] 2023. Danmarks Statistik. DST Svin. www.DST.dk.
- [2] 2023. Udtræk fra CHR-registret, SEGES primo 2023.
- [3] 2023. Leverede grise pr. lokalitet fra 2009-2016 til danske slagterier opgjort via Svineflyttedatabasen. Fra 2017-data fra klassificeringskontrollen på CHR-nummerniveau. Fra 2018-data fra klassificeringskontrollen på CHR-nummerniveau opdelt på slagtegrise og slagtesøer. Fra 2019 SEGES-udtræk.
- [4] Vinther J. (2023): Landsgennemsnit for produktivitet i produktion af grise i 2022. Notat nr. 2315, SEGES Svineproduktion.

NAV nr.: 1323-2320

Dyregruppe: Søer, smågrise og slagtegrise

Fagområde: Erhvervsøkonomi

Nøgleord: Strukturudvikling grise. Grisebedrifter. Lokalitetstørrelse grise

SEGES
INNOVATION

Tlf.: 87 40 50 00

info@seges.dk

Ophavsretten tilhører SEGES Innovation P/S. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES Innovation P/S er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.